

☒ To, že je neoliberalismus mrtev, dokazují výsledky hospodářské krize a snahy tyto výsledky řešit už ve chvíli, kdy se krize ani pořádně nerozvinula. Navíc Alan Greenspan, bývalý šéf americké Federální rezervní banky, na konci roku 2008 prohlásil, že jím zastávané volnotržní názory byly zkrátka a dobře mylné. Není to novinka, chremastici, kteří chtěli svět spasit globálním kapitalismem, věřili ve volnou trhu vždy jen tehdy, pokud nebyli sami ohroženi. Ano, tento globální kapitalismus liberalizoval zisky a socializoval ztráty. Tak hluboko jsme klesli, že musíme ve chvíli, kdy jsme se měli nacházet na samém konci dějin a užívat si nekonečného bohatnutí a růstu, dát za pravdu této tezi Karla Marxe.

Spor Ruska s Ukrajinou o ceny dodávek zemního plynu, který by ve finále mohl mít pro dvě třetiny Evropy, zmítané tuhými mrazy, nepříjemné důsledky, byl další ukázkou, jak se idea volného trhu prostě hodí do koše, když se nehodí politickému zájmu a vizím globálních mocenských kruhů.

Co na tom, že Ukrajina nechtěla platit Rusku standardní evropské ceny. Musíme Rusko za každou cenu vykreslit coby imperiálního agresora. Obrázek zimou zkroušeného bulharského děcka, které si zlý Ivan neostýchá brát jako rukojmí, se k tomu hodí velice. Tentokrát musí idea svobodných tržních cen stranou.

Pořád nás někdo hodlá přesvědčovat o přirozených a nadčasových zákonech mechanismu neviditelné ruky trhu?

Komu není lhostejná budoucnost a chápe problémy, která nás obklopují a které se nás dotýkají, musí napnout všechny síly k tomu, aby byla ideologická chimérická představa „přirozenosti“ nadvlády volné ruky trhu nad politikou byly vyvrácena. Nikoli role státu a sociální akcent v hospodářství, ale neregulovaná ekonomika spekulantů a obchodníků, obchodujících na papíře, nás dostala do současné krize.

Téměř všechnu zásadní výrobu jsme vyvezli do levnějších končin, tradiční podniky krachují. Důležitý je, samozřejmě, pouze zisk a rentabilita. Stali jsme se obchodnickou společností. Fragmentizovanou societou chremastiků. Zajímá nás jen výsledek, odhodili jsme veškerou etiku, přestali zohledňovat faktory vzájemné ekonomické rozdílnosti, kulturních zvyklostí a odlišností jednotlivých krajů. Destruktivní ruka globálního kapitálu nám nahradila náboženství. Můžeme mít sice několik ipodů, obědvat v McDonald's, koupit si luxusní vůz. Ale za jakou cenu? Enormní zadluženosti na několik desítek generací dopředu.

Přece jen stále existuje naděje. Nikoli léčba bankéřských přehmatů desítkami miliard z peněženek daňových poplatníků, ale reforma celého systému a dekonstrukce hodnot, na kterých současná obchodnická společnost stojí. Kapitalismus není samospásný. Volná ruka trhu není univerzální nástroj a státní role v ekonomice naprosto legitimní. Jména zapomenutých autorů pro nadcházející diskuse jsou nasnadě: Jacques Bainville, André Marchal, Ludwig Erhard, Ota Šik, Adam Müller, Joseph Stiglitz...

Za redakci vše dobré přeje...

Karel Kaiser